

**GOSTOVANJE
V PAMEČAH
str. 3**

**GDE
GRBANJI
V OKNI
RASTEJO
str. 8-9**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. oktobra 2002 ☼ Leto XII, št. 20

Slovenija neguje sodelovanje s Slovenci v sosednjih državah

Po tem, ko je 27. februarja postal državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu, je imel dr. Iztok Simoniti več priložnostnih pogovorov tudi s porabskimi Slovenci – denimo v Šalovcih, preden so odprli mednarodni mejni prehod Čepinci Verica – uradno pa je prvič obiskal Porabje sredi septembra. Dva dni po pogovorih v Monoštru je obiskal tudi Potrno/Laafeld pri avstrijski Radgoni, kjer se je pogovarjal z Brankom Lenartom, predsednikom Kulturnega društva člen 7. za avstrijsko Štajersko.

»Predvsem bi rad čimveč poslušal in izvedel od vas,« je poudaril na pogovoru v Monoštru s slovenskim generalnim konzulom dr. Zlatkom Muršcem, predsednikom Državne slovenske samouprave Martinom Ropošem in predsednikom Zveze Slovencev Jožetom Hirnōkom. In je slišal o problemu financiranja slovenske radijske postaje, o sedanji ravni narodnostnega pouka, gospodarskem položaju pa tudi o pripravi na lokalne volitve, ko bodo hkrati volitve v občinske in mestne narodnostne samouprave. In predvsem o pripravi na sejo mešane komisije, ki bo predvidoma novembra – ob 10. obletnici podpisa – ocenjevala uresničevanje Spora-

Državni sekretar Iztok Simoniti (v sredini) s svojima sodelavcema na Generalnem konzulatu v Monoštru

zuma o zagotavljanju posebnih pravic porabskim Slovincem in prekmurkim Madžarom.

Predsednik ZS Jože Hirnōk je prepričan, da je Madžarska dolžna zagotoviti stalen finančni vir za delo slovenske radijske postaje. Tudi zato, ker je podpisnica sporazuma o enakih pravilih za obe manjšini, Slovenija pa za prekmurški madžarski radio prispeva letno blizu 170 milijonov tolarjev, sedanjí proračun slovenskega radia v Monoštru pa se suče okoli 20 mili-

jonov tolarjev. Po najnovejših zagotovilih iz Budimpešte, tako Martin Ropoš, naj bi iz državnega proračuna za leto 2003 namenili slovenskemu programu 20 do 25 milijonov forintov in denar nakazali takoj na začetku leta.

Tudi zaradi radia pa še nekatere stvari tem bo seja mešane komisije, ki bo tokrat v Lendavi, zelo burna, najmanj tako kot zadnja v Monoštru. Slovenski del mešane komisije se je madžarskemu doslej kar nekajkrat dal žejnega prepeljati čez vodo,

zato bi naj bilo letos drugače, tudi pri financiranju slovenskega radijskega programa. Dr. Iztok Simoniti pravi, da se bodo že pred sejo pogovorili o pomembnih zadevah, ter se v Lendavi bolj dogovarjali o uresničevanju nalog.

Pomenljiv je predlog slovenskega generalnega konzula dr. Zlatka Muršča, da bi se naj kmalu sestala ministrica za šolstvo oz. izobraževanje, dr. Lucija Čok in Bálint Magyar. Najprej se bosta v Lendavi seznanila z rezultati dvojezične sloven-

sko madžarske osnovne šole, na to pa v Porabju z razmerami v narodnostnih osnovnih šolah. Če bosta ministra dobila točne informacije, potem se bo moral minister Bálint Magyar resno zamisliti ob rezultatih v porabskih narodnostnih osnovnih šolah, kakšno dobro sugestijo pa bo dobila tudi slovenska ministrica dr. Lucija Čok. O manjšinskih temah se bodo pogovarjali tudi na drugih ravneh, denimo na srečanju premierov dr. Janeza Drnovška in Pétra Medgyessyja na začetku oktobra.

Na razgovoru v Potrni je Branko Lenart poudaril željo štajerskih Slovencev, da bi imeli vsaj en sedež v manjšinskem posvetu pri uradu zveznega kanclerja na Dunaju, Suzane Weitlauer pa je predlagala, zaradi ustvarjanja boljšega ozračja, pogovor z deželno glavarico dr. Waltraude Klasnic o učenju slovenskega jezika v osnovnih šolah.

Tako v Monoštru kot v Potrni je državni sekretar dr. Iztok Simoniti zagotovil politično in materialno pomoč Slovenije pri uresničevanju važnih nalog med porabskimi Slovenci in Slovenci v avstrijski zvezni deželi Štajerski.

V spomin na 116. rojstni den Avgusta Pavla

V soboto, 7. septembra, so se v Sombotelu srečali člani društva Avgust Pavel s Cankove in Sombotela. Cankovsko društvo je najoprvm gorp-

vzou muzejsko knjižnico. Po tistom je delo na etnološkem oddelki in na kraci je grato direktor Muzeja Savaria. Po guči sta Ibolja Dončec iz

V slovenskoj izi smo odprli razstavo soboški penzionistov, na šteroj se leko poglednejo kejpi Ernesta Bran-

Člani cankovskega društva z Judita Pavel

iskalo izo Avgusta Pavla, gde ji je lepau gorpriela Judita Pavel. Po tistom so vkuper šli pred Muzej Savaria, gde stogi kip (szobor) Avgusta Pavla. Pri kipi se je Marija Kozar spomnala 116. obletnice rojstva Avgusta Pavla.

Pavel je od 1924. leta, do svoje smrti 1946. leta živo v Sombotelu. Najoprvm je včiu v gimnaziji za dekle, po tistom v gimnaziji za pojbe. Vmejs je prejkvžou pa vred-

sombotelskoga društva in Hilda Vogrinčič iz cankovskega društva obešile venec pod kip Avgusta Pavla. Cankovčani so si v Muzeji Savaria poglednili inventarne knige, v štere je piso Avgust Pavel od 1928. do 1945. leta. Na razstavi o Narodnom parki Oršeg so vidli dosta kejpov iz naši porabski vesnic to. Iz varasa smo pelali Cankovčane v ves, v skanzen, pa smo njim pokazali našo slovensko izo.

sbergerja, Vlada Sagadina in Lojzeta Veberiča do konca septembra. Razstavo je aupro gospaud Jože Vild. Najoprvm je igro ansambel Odpisani s Cankove. Po tistom pa sta igrala Uroš in Aleš iz vesi Korovci, gde se je naraudo gospaud Bransberger in gde má zdaj v svojoj rojstnoj izi galerijo.

Člani slovenskoga društva Avgust Pavel s Cankove in iz Sombotela so se vkuper vese-

Ibolja Dončec in Hilda Vogrinčič sta položile venec

lili do kesne noči. Tak so si zbaugom daval, ka drugo leto se srečajo na Cankovi, v Sloveniji, gde do pa meli priliko žetvo delati ali pa samo pogledniti, kak tam žetvo delajo. Cankovčani so letos na

radgonskom senji dobili dvejezero zlati zrn. Tau pomeni, ka so prvi gratali, gvinili. Eške gnauk njim gratulejramo!

Prispevek: Marija Kozar
Posnetka: Francek Mukič

Poštaš nam je prineso

Nej tak dugo po tistom, ka smo porabski Slovenci meli srečanje v Sombotelu, je nam poštaš prineso pismo, stero nam je poslala Rozalija Ropoš (Rozsnyai Dénesné) iz Köcska.

»S par rečami bi rada zavalila vsikšomi, steri ste lejpo srečanje, stero je bilau 18. augustuša v Sombotelu, vküpspravili. Trno smo se dobro čutili z mojo padaškinjo Jolanko. Hvala za tau to, ka se nama nej trbólo po cugi voziti, ka ste tanaredli, ka je avtobus, steri je pripelo Peštare, stano pa naja gorvžou.

Tau srečanje je trno lejpo delo. Človek se tam vküp sreče s takšnimi, s šterimi smo vküp ojdli v šaulo pa smo se že štirideset lejt nej vidli. Tau je takšo veselje, stero ranč ne more dojspisati. Tisti, steri tau srečanje vönjajo, leko samo šanjali vajo, ka so nej z namí.

Trno dobro je bilau gesti pa piti to, dapa eno malo kritiko zatok mam. Z grajovi gulažom smo tak bili kak Rusi na filmaj, ka so pükše nej nabijavali, samo so streljali. Buma večer je vsenakraja »dünkalo«. Kleti, če doživemo, eno prošno imam. Gra je v etojleti tak nej zraso, ka je velka sluča bila, zatok de kleta trno dragi. Zatok kleti rajkrumpline skujajte, mesto graja. (Ne bojte čemerni, steri ste küjali.) Pa tau sam trno šanjali vajo, ka je bal kratki bitu. Kakoli so goslarje fejst igrali pa je koražno bilau, so busi trno rano odpelali vse spoznanec domau. Eške gnauk se zavalim vsejm za organizacijo, želejv vam dobro zdravje. Nam pa eške več takšni srečanj.»

Rozalija Ropoš

Goste smo meli iz Šentvida

Šentvid pri Stični v Sloveniji je znana ves, sploj pa članom seničkoga pevskoga zbora Avgust Pavel. Tau je ves v Sloveniji, na Dolenjskom, gde so letos že 33. držali pevski tabor, gde se dosta gezero pevcev sreča, iz srca popejva. Senički pevski zbor je letos že 30. bio na tauj lejpoj prireditvi, etak pa mam tam dosta padjšav, spoznancov. Velka radost nam je bila, gda smo zvedli, ka iz Šentvida k nam pridejo na enodnejni izlet člani njihovoga društva upokojencev.

19. septembra so prišli, 57 upokojencev je poglednilo našo Porabje. Bili smo na Verici pri lončari pa smo se stavili na Seniki, gde so je župnik Ferenc Merkl sploj lepau sprejeli in njim pokazali seničko cirkev. V cirki so pa iz srca popejvali z nami vred. Malo smo se stavili v krčmej Cifer in med tejm je dosti našim gostom napamet prišlo, kak je bilau, gda so oni že bili na Gorenjom Seniki. Vej pa nistarni upokojenci so bili pevcí šentviškoga zbora, stero ga smo že dvakrat pozvali na Gorenji Senik. Iz seničkoga zbora smo se nistarni tü pridružili njim pa smo se spominjali na lejpa srečanja tak v Porabji kak v Šentvidi. Tak smo vidli in čutili, da so se tej ljudje sploj dobro meli pri nas. Obečali so, ka tau srečanje nede zadnjo.

I.B.

Gostovanje v Pamečah

Da so Korošci trno dobri pevci, smo vedli to tega mau tó. Ešče bole smo se pa o tom prepirali (meggyőződtünk) 21. septembra v Pamečaj pri Slovenj Gradci, gde so te den meli prireditev »Koroška poje«.

Na dvauri občine je nas čakala mlašča folkloru pa mali goslarge

Kak smo Porabci prišli na Koroško? Letos sprtolet je gospaud Ivan Kamnik, predsednik Kulturnoga društva v Pamečaj, gorzisko Slovensko zvezo, ka bi rad navezo stike s Slovenci na Vogrskom. Kak je sam pravo, oni že več lejt sodelujejo s Slovenci v Avstriji pa v Italiji, zakoj pa te nej bi ziskali Slovence na Vogrskom tó. Klara Fodor, sekretarka zveze, ma je notrapokazala vse skupine, stere delajo v Porabji, on se je pa odlaučo za folklorno skupino z Gorenjoga Senika pa za ženski kvartet iz Monoštra, stero ga spremlja harmonikar Laci Korpič.

V Slovenj Gradci na občinskem dvauri so nas trno lepau počakali. Pozdravo nas je podžupan

varaša, mlašča folkloru skupina, stera je v svoji kategoriji najbauka v Sloveniji, nam je zaplesala. Malo smo se okrepčali z dobrimi sendviči pa pijačo, potejm smo se pa odpelali v nakupovalni center Mercator,

Sukič - smo odšli na Koroški radio zavolo toga, ka bi nas radi meli v oddaji. Vseedno nam nej bilau, sploj pa te nej, gda smo zvedli, ka de tau ziva oddaja. Dapa preživeli smo pa ziskali naše, steri so si poglednili varaš. Dobili smo je v Galeriji likovne umetnosti, tak smo si na hitrico mi tó leko poglednili kejpe Jožeta Tisnikarja, svetovno znanega slikarja. Gda smo si ogledali cerkev, smo zvedli, ka je posvečena sv. Elizabeti Turinški, stera je bila hči vogrskoga kralja Andraša II. Njena mati je pa bila Gertrudis. (Krala pa kralico poznamo iz madžarske opere Bánk bán.) Malo Elizabeto so te, gda je bila 4 lejta stara, zaročili (eljegyztek) z Ludvikom IV. Turinškim. Gda je bila 14 lejt stara, se je oženila. Mejla je tri deteta pa je

Gospaud Ivan Kamnik nas je cejli den sprvajo

se najde ena zbirka, vsakoj kišti je pravo bogastvo.

Gda smo kaulek šeste vore prišli nazaj v Pameče, so se že zbirale skupine za večerni nastop. Kak smo zvedeli od gospoda Ivana Kamnika, tau priredirev je začnila irešnja Breznikova držina, stero vi poznajo po tem, ka trno rada popejva. Mati pa oča sta lubezen do spejvanja prejkda svojim mlajšom, oni pa svojim. Tak zdaj

že tri generacije spejvajo vküper v »družinskem pevskom zbori«. Na žalost je pa stari oče letos mrau, zatok je ta prireditev od letos naprej njemi v spomin. Gora je stau-pilo osem pevski skupin, folkloru z Gorenjoga Senika je pa ponúbila užitek (élvezet) za oči tó, nej samo za vüje. Program je držo skurok tri vore, dapa zatok, ka je biu trno kvaliteten in raznolik, smo tau sploj nej vpamet vzeli.

Od naši gostitelov smo slovo vzeli kauili pau dvanajste: »Nasvidenje v Porabji!« smo rekli pa se ejkstra zahvalili g. Ivani Brezniki, steri je cejli den biu z nami, se skrbu za nas.

Marijana Sukič

Ženski kvartet in harmonikaš Laci Korpič

samo 24 lejt stara bila, gda je mrla. Elizabeta je bila trno milostivna, pomagala je srma-kom, lačnim pa betežnim. Pauleg svojoga grada je dala zozidati špitale, gde je ona sama tó opravlaa betežnike. Tau se je nej vidlo bogatim lidam, mogla se je odlaučiti, ali de se oponašala, kak se bogatim šika, ali ji pa vkrajzvezemo cejlo bogastvo, ka ima. Ona je tadala pomagala srmakom. Ta njena žrtvev je bila bogato poplačena, po njeni smrti so go razglasili za svetnico.

Trno nam je žau bilau, ka smo v Sokličevem muzeji nej meli več časa, tam je telko dosta za videti, ka bi nam cejli den nej dojšo. Dekan Jakob Soklič je dugo lejt biu župnik cerkve. Rad je meu vse, ka je lejpo,

zatok je pa zbiraui kejpe, kipe, knjige, porcelan itd. Kak nam je vodič pravo, v vsakoj kišti

Folkloru skupina z Gorenjoga Senika

Od 6. oktaubra tadale leko poslušate slovenski program Madžarskoga radiona od Porabja do Mosonmagyaróvára iz sombotelskoga studiona MR v nedelo v 6. vöri zrankma na 1251 kHz MW (srednji val). Na Kossuth Rádióni pa v pondejlek večer v 21.30 ranč tam, na 1251 kHz MW (srednji val) po cejloj Madžarski!

Že pa, že pa...

... mi je na lampe prišlo te, gda me je Laci Kovač, predsednik društva za lepšo ves iz Števanovec, lepau zvau na njino prireditve. Prej do kukarce brali, lupali, iz kukarčnoga lupinja do dostakaj delali. Samo ka moja misel »že pa, že pa« na nika drugo dē, depa k tauj zgo-

so buma že pa naprajli nika lej-poga, nika spoj dosta vrejdnoga. Kumaj sta minaula dva mej-seca, ka so meli v vesi kmečke igre, pa so že pa vkup napelali gesensko prireditve. Kukarca je zrejla, trbej go brati pa lupati, obešavati naj se siši. Kak tau že Števanovčani šegau majo,

jo, mūve pa redno odive ta »domau«. Vej je pa Klara iz Števanovec, ge pa iz Verice, depa v Števanovec sam ojdl v cerkev, tam je pokopana moja žlata. Doma se čutim v Števanovec.

14. septembra popodneva v 2. vori se je lūstvo zbiral o pri mladom gazdani, pri Jožefi Zankoč. Joži pa njegva žena sta se vzela za tau, ka sta svojo cejlo domaćijo prejk pistila nam, steri smo prišli. Tak 50-60 nas je bilau. Njini lejpi ram, vse ka pri rami majo, smo gnauk samo tak »prejk vzeli«. Spodkar v künji smo kumaj prešteli, kelko žensk je bilau, prežiganco so mejšale, pekle, kujale. Na stolaj je že bio pečeni kaup iz kukarčnoga mela pa kukarčne palačinke. Takše sam eske nigdar nej gejla. Gda smo se že dobro »napokali« pa napili, te je gazda traktor nut vužgo pa je pufko. Vsi smo delo pistili, eske Dončec-Časar Iluš pa Marija Zankoč tū, ki sta delale iz kukarčnoga lupinja lutke, babe pa cejkare. Tau delo sta pokazale mlajšom tō. Števanovčani

Na dvauri, gda smo kukarce pripelali, se je začnila prava »rajža«. Začnili so doj prazniti pa go lupati. Dosta hejca so delali, piti pa pesem sta tū nej sfalila. Sploj pa te nej, gda se je gnauk samo nut postavio iz Ot-kauvec Jože Kosar s svojo harmoniko pa Jože Scholcz, ki ga je s saksafonom sprvajo. Pa kak je že tau šega v Števanovci, pri takši prireditvaj nigdar ne falijo tisti sploj aktivni. Etak so tam člani dramske skupine, člani pevske skupine, šaularge in tak tadala. Pa kak sam že opominala, gestejo ženske, moški, ki nigdar ne falijo. Kak bi pa leko takša fajn domanje perece djeli, če bi nej nam pekla Anuš Ropoš ali sto bi tak velkoga leko zdigno kak Ūjvāri Pištak.

Lūpanje, vezanje, gor obešavanje kukarce je lepau šlau, pa

»Doj je zarežem vse, odavati je nej vrejdnō. Ovak pa divjačina nam tū dosta kvara dela. Vsigdar na menške pa na menške gemlemo gazdijo, kakoli ka vse mamō, ka trbej k ednoj gazdiji.«

Lūpanje je na konec šlau, mladi, stari so delali kak mravle. Takša šega je, ka se s kukarčnimi lupinjami nadejvajo. Gnauksveja so tau z deklami delali podje. Vej so pa te dekle nej nosile duge lače, pod kikle so njim nadejvali. Zdaj je pa že vseedno. Našo Klaro so tū zgrabili pa samoga gazdana tū. Nej je dojšlo, ka smo ma vse naauapak nesli, ešče je nadenjeni tū bio. Na konci so šec, pec tej lūdje takši red naprajli v dvauri, ka je nišče nej mogo povedati, ka se je tam kaj godilo.

Zdaj so pa že kujarce kreda bile

pa že nosile na sto paradajsovo kapūsto z okajenim mesaum. Klara je pa tam tak natūma povedla, ka prona tau kapūsto ne mara. Pa te so sakačice včas kreda bile. Dvej duge velke klobase pa edno velko čunto so ji postregle, tak ka je smej vōvdaro. Depa ne mislite, ka je Klara tam njala te kuste klobasi pa čunto. Leko ka je ona zopojdla buakše? Sto vej?

Samo velka vala odi vsem, ki so v Števanovci tau organizirali. Če

je glava dobra, se leko vse dobro zgodi. Vsem, posebno pa Lacina Kovači pa drzini Zankoč se lepau zavalimo za te lejpi den, gda smo se znauvič tak čutili, kak je pred 20-30 lejtimi bilau.

I. Barber

Kaule so se brž napunile s kukarcov

dbi je tū nikak vcuj valaun. Ge sam mejla edno tetico, svoja očo sestro. Vsigdar tak čutim, ka so oni takši bili kak sam ge. Pa nej samo fizično – viska, velka ženska – liki njigva natura je tū takša bila kak moja. Oni so mi pripovedjali, ka so se na Gorenjom Seniki pri Kūhar gospaudi spovedavali pa so gospaud vsigdar kaj vcuj gučali, oni so pa vsigdar prajli, ka »buma, buma« (Bog me). Te so pa gospaud tak prajli, ka tau nej slobaudno gučati, ka »buma«, ka je tau tak, liki bi se prisekali. Moja tetica so eden minut tau vōprestali, depa te so pa etak prajli: »buma, buma.« Gospaud Kūhar pa: »Že pa? Že pa?« No, naši flajšni Števanovčani

naja s Klaro Fodor, sekretarko Slovenske zveze, vsigdar zove-

Lūpali smo vsi, mali pa velki

Iz lupinja se delajo babe tō

so se pobrigali za tau, ka od maloga do največkšoga je deca tū tam bila.

Te pa hajde, na njivo. Traktor je tam ozajek za Mijalino domaćijo tak strno nut ūšo, ka sam se bojala, ka se počujšne pa nut zrogače v dau. Depa mladi gazda je gvūšno pelo pa smo prišli do kukarce. Ženske, moški, deca smo tak naglo začnili brati, ka smo tak nagnauk kreda bili. Traktora kaule so puna gratale. Hajde, tanazaj domau. Če je stoj nazaj pogledno na njivo, je vido, ka se je kukarčno biljde že zvezano pa vkup postavleno sišilo na njivi.

linka, vino se pilau, gazda je pa trpo, ka smo po cejlom rami lajštrivali kak kakši laurfardje. Sapa nam stanila, gda smo v glejvaj tri takše svinje vidli, ka smo ranč nej smeli vcuj k njim stauptiti. Pa te je gazda pravo:

Vidite, kak sam krepak!

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 MHz
Od ponedjeljka do sobote
od 16. do 17. vōre,
v nedelo
od 12. do 14. vōre.

„Padaške so pri langanji pa pri deli tō padaške“

*Fejs rano je eške bilau, gda sam se pogučavala z Jožefom Kuzmičom po doma-
njom Švorcin Djozinom, de-
pa on je že fejs delo na dvauri
na Gorenjom Seniki pri svojoj
materi, gda sam prišla. Kašo
velko delo te gnes meli?*

„Künjo pa velko ižo smo že vō-
obejlili, dojspatonerali, nauvi
pod smo dojdjali, zdaj pa za-
dnjo ižo tō naredimo pa de
eške drva tō tarbōlo kalati. Z
busom sva s pojbm prišla pa
zdaj, ka va dva delala, de tō
bola brž šlau.“

• *Ti si na Rábagyarmati do-
ma. Kak na gausti leko prideš
domau k materi?*

„Ge v vrtci pa v šauli delam pa
kak mi cajt dopisti, na keden
gnauk vsikdar pridem. Depa
gda mlajši ne odijo v šaulo, te
večkrat leko pridem pa več le-
ko obredim tō.“

• *Tjelko vas bilau v držini?*

„Dve sestre pa en brat je mrau,
depa uni so te mrlji, gda so eške
fejs mali bili. Zdaj nej davnik
mi je mrla sestra Jolanka, depa
tak naglo, ka eške gnesden
neškem dati valati, ka se je tau
zgodilo. Ena sestra, Marika,
una je pa zdaj v Szigetvári do-
ma. Ge sam biu najmenši v dr-
žini. Sestre so vsikdar gučale,
ka ge sam gé mali golaubec oči
pa materi, ka meni vse leko,
meni so vse dopistili. Depa istina,
ka sam najbola lagvi biu tō.“

• *Zaka, ka vse si delo, ka bi
nej smo?*

„Jaj, tau vse nej mogauče tapo-
vedati! Gorenjisenički podje bi
dosta leko gučali, kaši velki fa-
loutke smo bili. Te smo v kul-
turnom domi meli en klub pa
do petdeset, šestdeset nas do-
stakrat vküper prišlo. Karte
smo se špilali, režali, spejvali.
Te je eške fejs mladina vkü-
perojdla. V desetoj vōri bi tr-
bōlo klub dojsprejeti, depa mi
smo nej steli raznok titi. Te
smo se nutzapri pa so prišli po-
licajge, po dveraj so lomatali.
Te so nas vōzacomarili, depa
tau nas nika nej brigalo, ka te
smo harmonike naprej vzeli pa
po celjov vesi kaulivrat smo
igrali pa spejvali. Tisti cajti bi
naj nazaj prišli pa tisto pada-
štvo, ka je te bilau!“

• *Te si venak več nej mali go-
laubec biu doma, gda si lan-
go?*

„Dje buma nej! Sploj pa te, gda
sam petek z daumi odišo pa v

nedelo me eške tō nin nej bi-
lau. Pokojni Fincin Francek so
prišli za Gusekom, moja mama
pa pomé. Mama tō nutprilatej-
la v krčmau, dojsgrabila črej-
vle z noge, pa pomé. Tak me je
naribala ka vse, depa uni so sa-

vi bi pa zmejs pidjani bili?

„Telko smo zato skrb meli pa
zato smo se tak nej naklali, de-
pa če stoj don tak zapodo pa so
policaige prišli, te smo tistoga
brž s(h)ranili pa niša nevala
nej bila.“

Senička mladina v sedemdeseti lejtoj

mo dobro steli. Mi smo nika nej
nazaj gučali starišom, bola smo
njim en špricer plačali pa smo
je nugučali, naj z nami vret
spejvajo tadale. Taše dobre ve-
selice so bile. Majališ smo vsik-
dar držali pa skor vsikši mejs-
ec smo meli nika. Eške starci leko
povejo, kak smo mi mladi vkü-
perdržali, depa nej samo te,
gda norije trbōlo delati, liki te
tō, gda kašo delo bilau.“

• *Pravosi, ka ste meli en klub,
tau je biu KISZ (mladinska
organizacija)?*

„Ja, tau je od 1970. leta do
1985. leta bilau. Največ nas je
bilau, gda smo šestdeset bili pa
je stokoli leko nutstaupo. Tau
je zato tō dobro bilau, ka smo
šli na izlete pa ka mladina ve-
čer nej samo v krčmau ušla v
vesi, liki v kulturni dom. Tam
tō vse bilau, kola, jafa. Vejpa
pod pultom malo krepše tō bi-
lau tō, palinka ali kaj taše.“

• *Palinko ste z doma vkra-
dnili ali ste kúpili?*

„A, tau vse z doma bilau. Vkra-
dniti je zato nej trnok trbōlo, ka
te so zato pri vsikši izi žgali pa
palinka bila. Depa pili smo do-
manjo vino tō. Vej nej najbau-
kšo, ka starejši so nam dosta-
krat pravli, ka s tau vinov bi
leko bečke prali, ka je tak ki-
salo bilau, depa nam je zato ta-
daj teklo, mi smo nej akvili
bili.“

• *Nikdar ste nej dojbuknili
pred policajami, ka na pult bi
samo kolo meli vōspakivano,*

Joži kak sodak

• *Gda je bal biu, te ste dekle s
harmonikami domau spar-
vajali pa te padaške ste tō tak
vküper šli kak ovake?*

„Baug vari, te nej trbōlo tam
harmonike pa padaše tō nej,
kak bi te tisto glasno bilau, če bi
fude djale! Če človek kašo de-
klo domau sparvajo, tisto te na
tiuma mogo delati pa raj biu, če
je sam biu z deklov. Te že tō tau
glavno bilau, ka što de lepšo
deklo domau sparvajo, depa
dostakrat smo se vujznili, ka
deklo so nej nas stele, liki dru-
ge. Tau te nam nej dobro spa-
dnilo pa te v velkoi žalosti smo
pa malo mogli piti.“

• *Kak je pa bilau te, gda so te
z soldaka zvali, rad si biu?*

„Tau je dobro bilau, če so nas
nutzvali, ka so starci vsikdar
tau gučali, ka šteri pojep je nej
soldak, tisti je nej človek. Tak

ka te sam rad biu, ka sam tak
čuto, ka sam don na te svejt
valon ge. Te smo eške dve leti
soldacke bili, depa prvi osem
mejscev je vrazžo vcujšlau.
Včasik, če bi me nej sram bilau,
bi najraj malo djauko. Gda že
osem mejscev dojspreteklo, te
že dobro bilau, sploj pa te, gda
sam že stari soldak biu. Gda
smo nutrukivali v Veszprém,
so nas v šaulo odpelali na se-
dem mejscev pa samo poti-
stom smo leko najoprvin do-
mau šli. Zato je lagvo bilau, ka
je človek vōspadno s tiste do-
braute, ka je doma na Goren-
jom Seniki bilau, ka smo le-
ko malo langali. Tam je vse tak
sigurno bilau, depa tam so z
nas rejsan človeka naredli, kak
so starci gučali.“

• *Za sedem mejscev si samo
leko domau prišo, materi si
zato večkrat piso, kak tam
tebi lagvo de?*

„Tau sam zato nej piso, ka mi
lagvo de, ka sam go nej sto s
tem čemeriti. Depa tau sam
večkrat piso, ka mama penaze
pošli, ka že pa vse sfalilo. Stau-
štirideset forintov žolda smo
samo dobili. Te sam eške fejs
kadiu, tak ka če sam küpo kašo
kolo ali čokolade, ka kalorije
trbōlo, ka smo dosta mogli lej-
tati, so penazge včasik sfalili.
Tau gvüšno, ka mamosta
koštalo tisto, gda sam soldak
biu.“

• *Gda ste eške mladi soldacke
bili, stari soldacke so vas za
norca meli pa so z vami dali
kašo grdo delo obrediti?*

„Tau je najprvo bilau! Telko
smo prali pa okne pucali, ka
ena ženska dačas, ka žive, telko
ne puca. Če rejsan vse čisto bi-
lau, stari soldak edno spico
dojlučo pa smo pā znauva leko
gorprali. Bilau, ka so telko pra-
ška nutsipali v vodau, ka gda
smo gorprali, osemkrat smo
mogli prejkprati pa te se je
eške itak vse penilo. Kak smo
večer radi bili, gda smo leko
dojlegli, depa nej smo se dugo
raduivali, ka stari soldak prišo
pa nas gorzgono zato, ka na
stranišči edno spico najšo pa te
tisto smo mogli vanej na dva-
uri pokapati. Na srejdni na koco
so spico gordjali, štirge so pri-
mnili kikle na koci pa te na dva-
uri smo mogli žalostne pesmi
spejvati pa tisto eno spico
pokapati. Na žalost ge sam več
mladim soldakom nej mogo
nazajdavati, ka te sam že pri

prejdnaj biu, depa večkrat
sam vūdo, gda sam k mladim
soldakom ušo, ka so tisti ver-
nau tak mogli trpeti kak mi.“

• *Kašo delo si emo, gda si že
pri prejdnej biu?*

„Leko povejm, ka nišo nej. Te
sam samo odo s prejdnejmi tū
ta pa tam ta. Večkrat smo na
cugi službo davali, ka smo
gledali, ka če ger šteri soldak
bola pijen biu, te tistoga trbōlo
nutpelati pa so ga te v vauzo
djali. Z menov je vsikdar moj
predjen biu, depa mūva sva nej
tak sigurniva bila. Soldacke so
te že tak vidli, ka če predjen tō
biu na cugi, te so se zato že
dobro oponašali. Bilau taše, ka
eden ušo z Veszpréma domau
pa je tak pijen biu, ka sam svoje
črejlve vōlučo iz cuga pa ranč
nej znau, ka delo. Zato ka tisto-
ga smo mogli nazaj v kasarnje
pelati, depa v osmi mejscaj
druge nikdar nej.“

• *Kak se nazaj spominaš na
tisti den, gda si dojsrto?*

„Dojsrtanje venak nikdar ne
pozabim! Bajzek Lajoš, Bun-
derla Laci pa ge smo gnako
dojsrtali pa na tau radost, ka je
dojspreteklo, smo se tak nakre-
sali, ka vse. Petek smo dojsri-
stali, te sam se doma zgloso pa
sam včasik z doma odišo pa sa-
mo pondejlek sam domau pri-
šo. Padaške so mi že prva pisa-
li, ka se v krčmej srečamo pa so
nas že s fudami čakali. Te se je
začnilo pā dobro življenje, ka
je dve leti falilo. Tam je vse tak
bilau kak na ednoj malojo go-
stüvanji. Jezoš, kak je tisto ko-
ražno bilau! Istina, ka padaške
so nej samo te padaške bili, gda
je trbōlo vküper langati pa se
veseliti. Dačas, ka sam ge
soldak biu, so padaške šli pa so
materi pomagali, krmo ravnat
ali drve kalati tak, ka ge sam
ranč nika nej pravo njim. Ge
sam očó rano zgübo pa te mati
moško delo nej mogla vse sa-
ma narediti. Podje so pravli
materi, naj samo merni bau-
dejo pa naj se ne bogijo, ka kra-
ve nedo krmo mele ali vzimi
nede drva za kúriti, ka uni tau
vse naredijo. Zatau sam njim
eške gnesden fejs hvaležen. Ge
doma eške gnesden pravim
svojoj držini, kak bi fajn bilau,
če bi tisti cajti nazaj prišli, kak
so te bili, gda sam ge mladi biu.
Tisto koražnost, veseldje pa
poštüvanje venak človek nik-
dar ne pozabi.“

Monika Dravec

OD SLOVENIJE...

Kučan obiskal Kazahstan

Slovenski predsednik Milan Kučan se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Kazahstanu. V prestolnici Astana se je sestal z gostiteljem, kazahstanskim kolegom Nursultanom Nazarbajevom, s katerim sta največ pozornosti namenila gospodarskemu sodelovanju med državama. Udeležil se je tudi poslovne konference o možnostih investiranja v Kazahstanu, gospodarska ministra obeh držav, Tea Petrin in Mažit Jesenbajev, pa sta podpisala sporazum o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju.

Vladi Slovenije in Hrvaške potrdili začasni režim ribolova

Potem ko sta se premiera Slovenije in Hrvaške dogovorila o vzpostavitvi začasnega režima ribolova na območju malo-obmejnega sporazuma, sta vladi Slovenije in Hrvaške potrdili kodeks obnašanja ribičev in pravila delovanja skupne nadzorne službe ter tako vzpostavili pogoje za začetek izvajanja začasnega režima. Ribolovno območje, ki ga določa kodeks, se razteza od hrvaške Lovrečice na jugu do Ankarana na severu. Izvajanje režima bo nadzirala skupna nadzorna služba, v kateri bodo inšpektorji obeh strani, ribiči pa bodo ribarili v skladu z zakonodajo lastne države.

Rupel v Skandinaviji

Zunanji minister Dimitrij Rupel se je mudil na uradnem obisku v Estoniji, kjer se je poleg gostiteljice, estonske zunanje ministric Kristiine Ojuland, srečal še s predsednikom parlamenta Toomasom Savijem in premierom Siimom Kallasom. Slovenijo in Estonijo povezuje enaka zunanje politična cilja, članstvo v EU in zvezi NATO, zato so v pogovorih največ pozornosti namenili predvsem prizadevanjem obeh držav za uspešno vključitev v organizacijo in izmenjali informacije o zadnjih aktivnostih držav v zvezi s tem. Rupel in njegova estonska kolegica sta se tudi strinjala, da je potrebno pospešiti gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Estonijo, ki ga ovira geografska oddaljenost med državama. Rupel je po obisku v Estoniji odpotoval še na dvodnevni uradni obisk na Finsko.

Za prijatelje si je treba čas uzet...

Tako kot poje, govori popevka „za prijatelje si je treba čas uzet“ so si tudi prijatelji, upokojenci slovenskega društva Porabja na Mad-

peljemo proti Lipovcem pa čez Muro, preko Veržaja v Ljutomer, kjer nas je po Jožetovi zaslugi sprejela prijazna uslužbenka ljutomerske

pomeni obliko veje, skatero z ostrim koncem rije po zemlji in jo rahlja – ne orje, tako so nekoč ljudje obdelovali zemljo. Ralo so vlekli za seboj ljudje ne živina). Ta muzej stoji na 2500 m² površine, na kateri je postavljeno okoli 300 različnih strojev in orodij. Vse to je razstavljeno na zelo slikovit način, vse je urejeno pa vseeno preprosto pregledno. Prostora za nas, ki smo prišli na ogled, ni bilo, da bi se posedli, vsak se je znašel, kakor je vedel in znal. Tu nam je gospodar postregel z domačim, v kmečki peči pečenim kruhom, namazanem z zasko in kozarcem vina, naravnega, doma pridelanega. Mi smo pa poskrbeli, da se tudi okrepcamo z dobro malico, zato smo kar kmečki voz pogrnili s prtom, narezali dobrote, ki smo jih pripeljali s seboj, na pladnje naložili klobase, sir, kruh, željice, paprike in goste povabili k „mizici pogrniti se“. Vsi smo z velikim tekom posegali po ponujeh

na avtobuse in nadaljevali pot proti Ormožu in Ptuj. V mesto Ptuj nismo mogli, tako da smo si mesto le od daleč lahko ogledali. Naš cilj pa je bila Ptujška gora oz. romarska cerkev na Ptujski gori. Pred cerkvijo nas je že čakal pater, ki je na Jožetovo prošnjo predstavil znamenitosti cerkve, ki je trenutno v obnovi, v sami cerkvi pa zgodovinski pomen cerkve. Na koncu predstavitev pa so na povabilo patra tudi zapeli v čast Marije cerkveno pesem.

Ko smo se odpravljali že v avtobuse, pa se prikažejo na dan še dobrote, ki so jih pripeljali s seboj gostje. Sedaj pa še ponovno „podkrepljenji“, polni dobre volje vstopamo v avtobuse in se vračamo po isti poti proti domu. Vendar preden zapustimo Prlekijo, kot se temu kraju pravi, še na obisk v Babičev mlin na Muri po moko, ajdovo kašo in moko. Sedaj imamo pa vse. Sedaj pa domov v Soboto v Ribiški dom, kjer nas je že čakalo pozno kosilo oz. zgodnja večerja. To naj bi bila pa pika na i.

Ker smo bili ob jezeru (umetno jezero-gramoznica) pa je nekoliko pihal veter, zato ni bilo odveč, da nam je harmonikar pognal malo „kri po žilah“, da smo se malo ogreli. No pa tudi to je hitro minilo, kot vse, kar je lepega in prijetnega, morali smo se odpraviti, saj so gostje še daleč od svojih domov v Porabju na Madžarskem.

Na avtobusni postaji smo se poslovili z zagotovilom, da se naslednje leto spet srečamo v Porabju na Madžarskem. Gostje so zagotavljali, da so se imeli lepo, lepo smo se pa imeli tudi mi, ki smo jih spremljali.

Zato smo se pozdravili „Na svidenje“ in ne z bogom.

Ester

V muzeju na prostem Ralo

žarskem vzeli čas in nas obiskali. Obiskali so nas, člane Društva upokojencev iz Murske Sobote, s katerimi že nekaj let izmenjujemo obiske. Lansko leto smo bili mi pri njih v Porabju in Szombathelyu na Madžarskem, letos pa oni pri nas v Pomurju. Gostom bi radi pokazali nekaj, kar jim bo ostalo v spominu in da se bodo ta čas, ko so med nami, dobro počutili. Če nam bo to uspelo, bomo tudi mi zadovoljni in veseli.

12. septembra ob 9. uri se dobimo na avtobusni postaji v Murski Soboti, smo se že kakšen teden prej dogovorili. Prišli so z dvema avtobusoma, 74 jih je bilo, pomeni, da radi pridejo k nam, saj jih je tudi vsako leto več. Kam pa sedaj?

Ko gremo na izlete v mesta, je obvezno, da si ogledamo muzeje in cerkve mest, ki predstavljajo kulturo in življenje mest. Tudi mi smo se tako odločili, vendar nekoliko drugače. Komando v prvem avtobusu prevzame Jože, ki je v Društvu upokojencev v Murski Soboti referent za izlete in letovanja pa tudi dober poznavalec krajev in prometa.

Iz avtobusne postaje se od-

vinke kleti, nekoč last vinarstva gradniškega gospodarstva Ljutomer, sedaj pa last privatnika. Občudovali smo ogromne sode, z zanimanjem poslušali potek pridelovanja oz. predelave grozdja v žlahtno kapljico. Stopnice po etažah v kleti so bile strme, kljub temu smo si klet z zanimanjem ogledali,

Z župnikom na Ptujski gori

zgodnja sorta grozdja se že obira in predelava že poteka.

Po ogledu se ponovno posejemo v avtobuse in se odpeljemo proti Radomerju, od tu iz vasi na levo 700 m pa pridemo do zanimivega muzeja na prostem. „Ralo“ se reče temu muzeju (ralo

nem. Tudi vreme nam je bilo naklonjeno, saj je sonce toplo gredo, tako da je bilo počutje vseh zelo prijetno. Gospodar nam je ponudil tudi domači kis, olje na prodaj pa tudi vino po zmerni ceni.

Ura je bila 12, ko smo se končno ponovno povzpeli

Eden den v Andovci

... DO MADŽARSKE

Največ vernih ljudi živi prav v naši regiji

Na popisu prebivalstva l. 2001 so anketarji spraševali tudi po verski pripadnosti. V regiji na zahodnem Prekodonavju (županije Zala, Győr-Ménfőcsanak, Vas) živi milijon ljudi, izmed njih se prišteva k eni od verskih skupnosti 863 tisoč ljudi, kar je 86,3 odstotkov. V državnem merilu pripada eni od verskih skupnosti 74,6 odstotkov prebivalstva. Največ vernih ljudi živi v Železni županiji (89,2 %), izmed njih je 208 tisoč katoličanov (87 %), reformatorski cerkvi pripada 9 tisoč ljudi (3,8 %), evangeličanska cerkev pa ima 21 tisoč vernikov (8,8 %). Odstotek katoličanov je najvišji v županiji Zala (94,1 %).

Premier najbolj popularen

Po podatkih agencije Szonda Ipsos je v mesecu septembru bil najbolj popularen politik na Madžarskem premier Péter Medgyessy, ki je na lestvici vodil tudi mesec dni prej. Njemu sledita Péter Bárány, minister za pravosodje, ter predsednik države Ferenc Ádám. Najbolj priljubljeni opozicijski politik je Ildyó Dávid, predsednica Madžarskega demokratskega foruma. Volivci najbolj ne marajo Istvána Csúre, predsednika desničarske Stranke madžarskega življenja in pravice. Simpatizirajo pa z ženskami v politiki, kajti med petnajsterico najdemo kar pet žensk.

Programi, prireditve

- 26. septembra je Visoka pedagoška šola v Szombathelyu priredila Dan evropskih jezikov, na katerem so se predstavile različne države, med njimi Estonija, Finska, Hrvaška in Slovenija.

- 28. septembra je Mestni kulturni center v Monoštru pripravljal srečanje pevskih zborov, na katerem so ob domačem pevskem zboru sodelovali pevski zbor iz Zalazsentgróta, Pedagoški pevski zbor iz Szombathelya ter pevski zbor Mestne četrti Magdalena iz Maribora.

K. Holec

kak eden kokaut.

V sedmof vóri že zato vsakš gor stane, zvojn tisti manjšti, stere v devetof vóri tak trbej vózdregati iz poste. Sto so tej, tau ne ovadim, zato ka eške malo škem žive. Do sedme vóre je taši mir v vesi, ka eške vejn ftiči ne popevajo, nej ka bi koga postrašili ali jim je pa Fiškališ Joška zapovedo, ka tijo morajo biti.

Istino, vodne če že pet, šest autonov prejk po vesi pela, te je že gausti promet (for galom). Najprvi auto je kombi, ka notra v ves pride v sedmof vóri, steri mlajše v števanovsko šaulo pela. Ne vejm, letos kak do mesto meli v njem, zato ka samo ednoga šaulara mamo. Po tejm pride velki autobus v frtau ausmoj. Andovčani se tak sinjavajo, kak gda maro ženejo, naj mesto majo pa si dola leko sedejo. Dapa zato djeste taši keden, ka se sa-

mo pet, šest lidi notra v V- raš pela. Potejm pride »naš Lajoš«, steri z mali renaultom praši po krój, istino samo vsakš drugi den. Če bi on nej bijo, te bi že vejn od gladi vópomrla ves. Gda Lajoš tapraši, nej na dudja se dja to odpelam. Potejm je eden čas mir, vejn zato, ka več autonov nejga v vesi. V frtau dvanajstoj se pripela z mali motorbiciklinom poštaš Šanji. Od njega zvejm, ka se kaj v rosagi pa v sausa dno vesi godi. Podnešnji bus pride pa odide, rejdko na njim človeka videti. Do tretje vóre, dočas ka autobus znauva vópri iz Varaša, je pá mir. Tü pa tam videti, kak bi se stoj kaj djibo. Fiškališ Joška krplive tiska na taligaj ali Djúrvini kože ženejo dol z Mjalinoga ograda. V tretjoj vóri se pripelata dva delavca domau z autobusom. Več nas ne odi delat, zato ka smo si tak vózbrodili, ka mi nemo z naši davki, porcami rosag tadržali. Gda ta velka gužva dolaodide, potejm je že mir v vesi. Samo te nej, če si Kovacin Norbi tak zmisli, ka de s svojim eroplanom (žiguli) prejkbrjólo po vesi. Tašuga reda eške okne cingajo.

Šagau majo prajti, ka negata na svejti dva človeka, steri va bi gnatjiva bila. Pa je tau istino za Andovčane to. Kak smo mala ves, tak dosta fela lústva živé tü. Od bole zanimi bi zato par rejči napiso. Gnesden že skur pri vsakš iži djeste telefon. S tejm se Djúrvina Marika dosta ne briga. Ona eške tisto indašno komunikacijo nüca, ka je gnauksvejta bilau. Če koma kaj ške, te ma prejk skriči. Nej baja, če včasín na drugi brejg. Ma tašo grlo, ka se eške v Števanovci čuje. »Ti, Irinka, povej Lajoša, ka naj meni tü pripela...« kriči dostakrat. Tašuga reda že cejla ves vej, ka de za obed kújala. Dapa tau nej baja, za-

to ka če se kaj telefonge pokvarijo, te Djúrvino Mariko na edno velko sojau gorapóšlemo pa kauki po vesi de nam ona »telefonirala«. Mamo zato kreptje ladjene to. Karbin Joži šegau ma prajti: »Ka se s tistim drekom mantrate, vej pa dja bi tisto z edno rokav goradigno.« On je to taši, ka gnauksvejta v Ameriki živo edne igralec, John Wayne. Njemi nikdar nej mrzlo, nikdar nej vrauče, njega nikdar nika ne boli.

Če stoj prejk po vesi šteje titi, po skrivoma ne more. Ne more tak prejk titi, ka bi ga Svecina Majča nej vidla. Ona cejli den vanej na dvauri stodji pa gleda. Lúcki zaman pitajo od nje kakoli, ona jim nika ne povej. Taša je kak eden sodak.

Ka je eške meni malo špaj-sno, tau je moj Djaustji saused. Te je pa niše špaj-sne svinje kúpo, stere so cejli den vanej na dvauri. Dori, ka se tak zove te saused, je pa ranč tak kak Majča. Cejli den gleda, dapa nej lústvo, liki te svinje. Dostakrat ma prejkskričim: »Ne gledaj telko tiste svinje, vejpa nikdar ne zrastejo!«

Vrkar na drugom brejgi, steri se tak zove ka Gres, žive eden mali poštaš, tak se zove, ka Dinda. Dja ne vejm, ka te dela ali kak odi delat, dapa njega sam že edno leto nejvido. Leko ka se je že kraj spatjivo. Moram pitati mater, ka je z njim.

Zdaj dosta lústva tak misli, ka se dja špotam od njij. Tau nej istino. Dja je zatau rad mam pa sam zato rad, ka oni v Andovci živejo. Nej smo gnatji, vsakš ma nikšo napako. Dja to, drugi to. Dapa tak mislim, ka se mi zato laučimo od drugi vasic, ka se mi zavolo napak, stere mamo, zatok vejmo poštvati. Pa vejn zatok smo mi »Andovčani«.

Pojmo na Štajersko...

bi leko cejli den popejvali upokojenci 12. septembra, gda smo ojdli v Slovenijo na izlet.

72 naši članov se je vkúp nabralo, da bi znauvič poglednili nisterne pokrajine v Sloveniji. Naši gostitelji - Društvo upokojencev Murska Sobota - so nas na Štajersko pelali. Gde pa ka se je vse z nami godilo, je nam po drovnoma napisala naša najbauška prijateljica Estera Pleša iz Murske Sobot. Kak smo se pa kaj mi tam meli, vam nastirni kejpi vóovadijo. Edno je istina bila. Cejli mili den smo »k sebi djemali« vse najbauške, vidli smo dosta, dosta lejpoga. Za to so se pa pobrigali naši gostitelji, naši dobri prijatelji iz Murske Sobot. Morem pa tau tü povedati, ka nam je njigvi predsednik Jože Vild spolj falijo. Čuli smo, ka ranč na te den se je nika slabejše čuto, etak je pa nej mogo z nami biti. Želejmo ma, naj kak najbolja brž ozdravi, da bi se znauvič leko drug drugomi veselili. Spoznali smo pa nauve lüdi. Jože Galamb nas je cejli den vodo, on je vse znau, gde ka je, nej zaman, vej je pa prej on rojeni na Štajerskom. Njegva prijazna žena nam je tü »nauva« bila. Tej drugi pa! Hajaj! Tau je nej za povedati, kak je z »starimi« spoznanci lepau. Na konci dneva, v Murski Soboti pri večerji, smo pa na dobro muziko tak splešavali, ka bi nam mladi leko nevoščeni bili. Noge boleti ali trüden biti, tau pa nej. Kak je pa na drugi den doma vcuj šlau, tau si leko mislite. Pa mi smo tü samo nazaj mislili, kak je fajn bilau pa te gde glava, gde pete, gde pa dūša nas je bolela. Depa vredno je bilau, lepau je bilau. Lepau zavalimo vse, če telko za vse tau dojdja, naši pajdaši. Kleta se vidimo pri nas.

Irena Barber, predsednica društva

Do tejamau sam mislo, ka nega v Porabji tašo mesto, gde sam ešče nejodo. Dapa djesta. Tau mesto je med Števanovci pa Sakalovci, notra v gauštji. Tej trdže rami so tak, kak če bi se nikan nej držali, nej se pa nejta. Dapa če človek izino numero malo bola skrajaj pogledna, te vidi, ka je na tablico goraspisano Sakalovci. Vrag vej, tam sam stau pri Montiski iži, dapa nej bi vedo prajti, stera ves je skrajaj. Meni so se te Števanovci bola daleč vidli zato, ka sam od tistec prišo pejški. Če uradno gledamo, te se k Sakalovci drži jo tej rami. Srmak župan Črenko, leko ka ranč ne vej, ka tū v gauštja žive lüstvo. Pa leko ka do pri volitvaj ranč tej glasovi falili?

Z Montiski Jožinom sva se v Števanovci pri krčmej srečala. On je vnuk Montiskoj Rejzi pa z babov vret tam v gauštja žive.

- Kak boba šla, z autonom ali z motorbiciklinom? – ga pitam.

- Pejški, - pravi Joži.

- Istino maš, etak tū nede bola dalač, - pravim pa ma že te začne aumanca poljevati. – Kak dalač morava pejški titi?

- Nej dosta, tak deset minutov pa sva že tam, - mi pravi.

Dobro, te zato nede tak nevarno, si mislim. Gda dola po šatjinov brgej deva, vsakši tak misli, ka grbanje deva brat.

- Če kaj najdeta, te meni tū povejta, ka popodne mo te dja tū išla brat, - kriči za nama Zidara Mariš.

Že deset minut deva, gda Jožina pa pitam, kak daleč sva ešče od rama, zato ka

dja že začnem švicati.

- Ešče eden dau mava pa eden velki brejg pa te sva že tam.

- Ešče tak dalač sva? Tau si pravo, ka deset minutov pa sva tam. Na dobro, te mo ešče malo trpo, - si brodim pa dola na zamlau gledam zato, ka je pejška paut puna s korenjami.

Dvakrat sam že tak notra brsno v koren, ka se mi je gnauk skur palec strau, od drugim sam si pa podplat dolabrsno.

- Ti, Joži, če bi ti tau pejško paut nej telko klačo, te bi tau korenjē tō nej tak vōstalo!

- Ka najdelam, naj se nosim kak vrabeu?

- Nej, nosti se ti zato nej trbej, samo vsigdar po drugom capaši bi mogo ojditi. Za deset lejt ta pejška paut že meter globoka baude.

Gda je Joži tau čujo, za glavau se je zgrabo pa nika sto prajti, dapa na tau več nika nej vedo prajti, bola se je samo smejau.

Gda sva goraprišla na brejg, dja sam že vse vōzušico. Dapa kak sva vō iz gauštja staučila pa sam zagledno velki ograd z lejpi mali ramom, cejlo mantranja sam pozabo.

- Tau je sploj lejpo, - pravim Jožina.

Ranč tak kak če bi v pra

vljici bili. Kaulakvrat gauštja, na sredji eden ograd z edno malo hišov. Na lejvo pa eden leseni križ.

- Sto je postavio te križ?

- Tisti, steri so gnauksvejta tū ižo meli. Trinajset ramov je bilau vsevküper. Zdaj pa že samo naš stoji. Istino, ka ešče dva stojita, dapa kak dugo, tau ne

vejm. Eden je prazen, drugoga so pa dolaküpili niši tihinci.

- Gde sta tistiva, ka je ne vidim?

- Nej dalač odtec. Eden je notrazaraštjeni, drugi pa je malo niže, tam spodkar. Tū rejdko odi človek, dapa Joži itak taši red ma kaulak rama, kak če bi pri cerkvi stala iža. Kak se šetava prauti iži, gnauk samo eden velki kosmati pes skauči vō z dvauro.

- Malo čakaj, vej mo dja naprej ušo, - pravi Joži.

- Ne boj se, vej se dja dočas nemo paštjo, dočas tauga „oroslana“ ne zapreš notra.

Tak je bilau, notra ga je v dvor zagno pa potistim ga je s kantov začno naganjati. Eden čas sam ga samo gledo, nej sam vedo, ka dela. Zdaj ma djesti dava? Dapa te zaka lejče za njim. Če de lačen, te de tak djo, zaka ga trbej trcati?!

- Zaka naganjaš tistoga psa,

Gde grbanji

vejpa tak nede djo, nej lačen, - pravim Jožina.

- Tauga vraga ovak ne more notra na mesto zagnati, samo s kantov. Zato, ka se od vode boji. Zato ga naganjam s kantov.

Na tau velko larmo je Montiska Rejza tū vōprišla iz rama. Osemdešet lejt je stara, dapa ne kaže telko. Gda smo s psaum zgutavili, te so nas Rejza notrazvali, naj si malo sedam pa edno ladno pivo so predmē djali.

- Odkec ste vzeli tau ladno pivo, vejpa tū nega elektrike?

- Iz klejti, naša klejt je tak ladna, - pravijo Rejza.

- Dosta se njafkate kaj s sausedi? – je pitam po noriji. Sprvuga samo gledajo, te se pa že oni tō začnejo smejati.

- Zdaj več nejmamo sauseda, dapa prvin smo meli, zato ka tū te ešče več iz bilau. Te je še lepše bilau vse.

- Zaka? – je pitam.

- Zato, ka te so ešče bola pomagali eden drugoma. Če smo se zazranka svadili, večer smo se že nazaj zmirili. Tak smo bili tū kak edna velka držina.

- Kama so drugi minauli od tec?

- Edni so v Meriko šli, drugi, steri so mladi bili, so pa kraj šli od tec. Starejši, ka so pa ostali, tisti so pa pomalek tapomrli. Etak smo pa te samo mi ostali.

- Vi ste nikdar nej steli odtec kraj oditi?

- Jaj, dostakrat. Ešče zdaj bi išla, samo zdaj sam že stara.

- Vi bi se baukse poznali (počutili) med lüstvom?

- Tau gvūšno. Dapa tū zato nej tak lagvo, kak vi gučite,

djesta zato tū dosta lejpo vse. Samo nej meni. Že dve leti sam nej bila kraj od dauma za volo srce. Slabo mi je srce pa zato daleč pejški ne morem titi.

- Ka delate te cejli den?

- Nika nej. Samo zapoveddam cejli den, če je Joži doma.

- Pa vas poslušša zato kaj?

- Nika nej. Če ga kaj svadim, te mi taodbeži.

- Tau je istino, Joži?

- Istino, te grbanje dem brat.

- Tū dosta leko bereš, vej ti pa grbanji v okni rastejo, nej?

- Skur nej. Samo tau baja, če ne rastejo, te ne rastejo, zaman mamō ižo v gauštja.

- Rejza, če bi zdaj leko meli edno željo, ka bi si te želeli? - Naj bi leko išla vō k puštiji se držat, gde je lüstvo.

- Pa samo v Števanovce?

- Nej, meni so Andovčani pa Veričani ranč tak dobri kak Števanovčardje.

- Vidim, ka Vas Nēpe pa Porabje tū mate na stauli. Poštar vam pošto nosi domau?

- Nej, edno lado mamō v Števanovca pa nam tam notraklade. Če kakšno nujno pismo dobimo, tisto nam zato k rama prinese.

- Mate elektriko v rama?

- Nemamo. Sploj dalač smo kraj od vesi pa zato so k nam nej potegnili elektriko.

- Joži, tvoja baba je zato ta brezi elektrike, dapa ti si ešče mladi, kak leko brezi elektrike živeš?

- Težko. Zdaj vleta ešče zato tava, dapa v zima, gda je duga nauč, te je sploj težko. Tū v gauštja je že v štrtoj vōri kmica, sveklau pa samo v sedmōj vōri grata. Najvekša nevala je

v okni rastejo

pa zato itak tau, ka sam dja pravijo Rejza.

tišlar, dapa brezi elektrike sam samo tašo delo leko delo, ka z rokav leko napravi. Zdaj de že zato malo baukše.

- Zaka?

- Zato, ka smo kúpili eden agregator, steri elektriko redi. Tau je eden mali motor, steri z bencinom de. Zdaj žnjaure notrapotegnam v kúnjo pa v ižo pa nam te več nede trbelo patroli nūcati.

Dapa najbaukše de tisto, ka električne tišlarske mašine mo leko nūco, da mo doma delo.

- Joži, tvoja baba je prajla, ka ona bi ešče zdaj, na stare dneve vō k pošitji ūšla živet. Ti si ešče mladi, ka si pa ti misliš od tauga?

- Dja bi bole tū austo. Zato ka se dja tū dobro poznam. Tū name sausedje ne dražijo, tau delam, ka šjem. Stanem, gda šjem pa ranč tak ležem, gda šjem. Meni tū niške ne zapovejde. Ta cejla gazdija, ka kaulak rama vidiš pa ešče tadala, je vse moja, - se zasmeje Joži.

- V zimi je zato malo težko, nej, gda veltji sneg zapadne?

- Te je malo žmetneje, dapa zdaj že trno velkoga snega nega. Če sam dja osemde-set lejt leko odla, te on zdaj tō leko odi - se smejejo Rejza

- Vejte, ka bi trbelo Jožina sé v gauštjo? Eno ženo.

- Dja ma že tak dostakrat pravim pa me ne bauga, -

- Tak mo dja nauri, ka mo dja drugoma (h)čer tadržo, - pravi natau Joži pa se tak začne smejeti, ka stolec vse preštji pod njim.

- Aj, vej tauga ne poslušaj, ka te malo nauri, - pravijo Rejza.

- Joži pa ti, gda si nej v službi, ali delaš cejli den?

- Zdaj grbanje berem, lišičice. V gauštja drva kalam, žagam. Kaulak rama kosim, v ograci mam prpau, paradajs, kromčje. Delo vsigdar djeste, če drugo nej, te tišlarsko. Tū v gauštja eden den sploj brž taodide.

- Sami živeta tū v gauštja, dalač od drugi iž. Bilau že tak, ka ste se bojali?

- Nej, nikdar nej. Od koga bi se bojali, če pa človek tū samo rejdko odi. Pa mamo dva lagviva psa.

- Pa od kaj drugoga se ne bojite? Nika se je ešče vam nej skazalo ali čaralice so ešče Jožina nej zapelale?

- Nej, meni se ešče nika nej skazalo, - pravijo Rejza. - Vejn zatok, ka sam nej tak vrla. Tau pravijo, ka se samo vrlim kaj skaže.

- Rejsan? Dja sam tau ešče nej čujo. Vejpa vi ste vrli. Tū v gauštja vi nikomi ne moreta lagvo naprajti, ka ste sami. Samo sami sebi. Nej?

- Vrli so tisti, steri vsakšo nedelo k meši dejo, nej kak dja, stera ne odim. Nej gvūšno, ka so oni zato vši vrli, steri k meši odijo. Tisti vse vidijo, tisti radi vse vōspravljajo.

- Rejza, vi name za norca mate! Ne dojd samo k meša ojditi, če ovak eden drugoma nika dobro ne napravi ali če drugoma lagvo želej ali lagvo napravi. Zato sam pa pravo, ka ste vi vrli.

- Tau ti vejš. Vejpa niške ne odi tū pri nas. Ali zato pridejo, če drugi nej, te sakalauvstji ciganji, pa me poglednejo. Dja sam s ciganji nevolu nikdar nej mejla. Če dja njim poštanje dam, te oni meni tō dajo. Ti tau daš valati, ka ciganj je baukši človek ešče kak mi? Tau je tak!

- Pa ka oni tū delajo?

- Pripovejdamo. Oni pripovejdajo meni, ka se kaj nauvoga zgodilo tū v krajini.

- Gda te šli prejk v Števanovce malo kaulak poglednit?

- Vej te, gda do me nesli.

- Kak tau mislite?

- Gda so me v špitala pelali, te je auto nej mogo do rama pa so me v rokaj nesli prejk v Števanovce do autona.

- Vejte, ka morate vi delati, če prejk štjeta v Števanovce titi. Po telefoni gorapozoveta brbejrkinjo, naj vam »mentō« (rešilec) pošle. Gda vas prejk do šte-

vanovske krčme pripelajo, te jim povejte, ka se že baukše poznate. Etak te neda vam trbelo pejški titi.

- Ti si ešče velki ciganj! Vidiš, tau mi je ešče ranč nej prišlo na pamet, - se smejejo Rejza.

- Joži, gda zazranka na autobus deš prejk v Števanovce, kelko prvin ti trbej gorastaniti?

- V pau petoj dē autobus, dja v pau štrtoj že moram stanti.

- V kmici se gorazravnati, zato tū nej vseedno. Dja bi si ešče lače nej najšo.

- Sprvuga bi ti gvūšno špajšno bilau, dapa sledkar bi se že zato vcujvzejo.

- Če si nazaj mislite, Rejza, kakšno življenje ste meli tū v gauštja. Bilau je dobro tū pa lagvo tū?

- Tau je, mislim, vsepovsedik tak, tau nej odvisno od toga, gde človek žive.

- Nej, dapa pri pošitji je zato lakejše živet.

- Mi po vodau notra v dau moramo odti. Tam je vretina, od tistec nosimo vodau, dvej kante, kauli dvajsti litrov na en mau.

- Zdaj, gda je ta velka sōjca, vretina nej vōpusenila?

- Na srečo nej. Istina, ka malo slabše teče, dapa zato ešče teče.

- V zimi ne zrmzna vretina?

- Nej, v zimi skur kak če bi topla bila, zato ka spar de gor, vleta je pa mrla.

- Velka nevolu bi bila tōj, če bi nej meli tau vretino, te bi prejk v Števanovce mogli odti po vodau, - pravijo Rejza.

Gda smo vō iz rama prišli, te sam ešče nanje vzejo Jožina, naj mi pokaže vretino. Po tašom velkom brgej smo šli tadola, ka bi se najraj po lačaj dola-pūsto. Spodkar že audalič videti vretino, zato ka eden mali potok teče kraj od njē.

- Če sva že do vretine prišla, te že neva s praznimi rokami šla, - je pravo Joži. Obadva sva dvej kanta vlekla nazaj gora na breg.

- Če bi dja tū živo, - pravim Jožina, - te bi se dja tak mujvo kak eden mačak. Samo prste bi si malo notra v vodau namočo, nej ka bi do sta vode ponūco. Vrag bi vlačo telko te kante, vejpa roke bi se mi cejklak vōvtegnile.

Sledkar, gda sam se že prejk Števanovec pelo z autonom, mi je nika napamet prišlo. Dosta tašo lūstvo žive, sterim bi vredno bilau vōsprobatu na eden mejsec Montiski ram. Leko ka bi si po tistim malo ovak brodili od vode, od elektrike pa od vse tašoga, ka zdaj majo. Tam bi goraprišli, kakšo vrednost ma voda ali eden posvejt.

K. Holec

Dosta je odvisno od starišev

Po Porabji mam več držin, gde so se k Slovincem nut oženili Vaugri ali kakša druga nacija. Gdaj je od toga guč, zakaj naša deca ne guči slovenski, v etakši držinaj naleki leko povejo, ka je ali mati ali oča Vogrin, etak pa deca ne more znati samo tak slovenski. Gestejo pa zatok med nami takši stariške tū, steri tak mislijo, ka je deci dužnost vedeti obedva jezika, stera stariške gučijo. Edno takšo mater sam gor poiskala na Gorenjom Seniki te dni pa sva si malo pripovedjala od toga pa vse kaj od drugoga tū.

Ana Šamu-Deutsch žive na Gorenjom Seniki s svojim vogrskim možom, mata štiri mlajše, ki so že vsi odrasli pa več enoga nejga doma.

„Nas v vesi po hiši zovejo Kalcovi,“ začne pripovedjati Ana. „Mojo oča so bili tkalec pa so večkrat prajli, ka prej bi po hiši tū mogli biti Tkalcovi. Depa ljudje nas zovejo za Kalcovi. Trge smo bili mlajši, ge sam najmlajša.“

• *Praviš, ka so oča tkalec bili. Kako platno so tkali pa gde?*

„Znano je, ka so inda svejta ljudje sami delali gvantanje. Tau je pred nej cejlak 50 lejtanj eške itak tak bilau, če rejsan so tistoga reda več nej za gvant, liki za lijane, brisače, prte, ponjave delali domanjo blago, platno. Len so pauvali, so ga doma obdelali, ženske so prele cvoren pa tkalci, ki so meli za tau mašine, so delali blago. Moj oča so doma meli te »stolec« za tau, doma so tkali. Tau je nej leko delo bilau. Vse je ročno bilau, nikše elektrike nej bilau, samo rauka, noge pa oprema je delala. Kak se spominjam, tak so visali na tistom stauci nej sejldi pa nej stali. Šle so njim pa obedvej noge, gnauk edna, gnauk druga pa rauke tū. Sploj dosta dela so meli, cejla krajina je nosila

es prejo za tkati. Grünt smo tū delali, tau je bole ostalo na mater pa na nas, deco, kakoli ka so oča na den nej več kak 4-5 vör tkali. Ovak so pa tū vse vedli naprajti.

Košare so pleli pozimi, grable so redli. Za toga volo je zatok nam malo baukše bilau, nigdar smo nej trpeli glad ali mrz. Tau je tū istina, ka sam ge sama tū dosta mogla pomagati oči. Gdaj bi se najbolje rada špilala s padaškinjami, te sam čula, ka oča krčijo: »Ana, Ana, poj.« Pa te sam šla pomagat. Oča so 1958. leta tak njali svojo maštrijo, več so nej mogli delati.“

• *Ka pa mati? Nika mi povej od njij.*

„Moja mati so bili na svejti najbaukša mati,“ so skonez pobile Ano. „Nas, deco, so radi meli. Te gda sam že samo ge bila doma pa sam v Varaš delat ojdla, so me vsigdar čakali pred ramom, gda je autobus prišo. Večkrat so mi pomagali pa te med tejm – kak je že stari človek – so mi kakši kvar tū naprajli. Gdaj je moda bila nylon gvant nositi pa kakše moderne pulovere, so mi tau blago nut djali v pralni stroj pa so ga cejlak nanikoj djali. Drgauč so mi ga pa z vraučo peglov vöspoglali pa je te bluza na pegli ostala. Depa ge sam nej čemerna bila. Vidla sam, ka so samo

pomagati steli. Moji mlajši so nji strašno radi meli. Sin Pištak se je na visokoj šauli včijo pa so ma vsigdar kaj potisnili. Deca je na pokapanji sploj djaukala za nji.“

• *Vejm ka Vogrina maš za moža. Kak ste vöprišli z njim? Kak je bilau pri jeziki?*

„Morem povedati, ka mernoga, dobroga moža mam. Müva obadva sva svojo držala, tak ka se je deca nagnauk včila tak slovenski kak vogrski tū. Kak sam že prajla, štiri odrasle mlajše mam, vsakši dobro guči slovenski. Na tau sam je pa sama ge gnala. Gnesden se eške tau tū zgodi, ka steri pride, ga kaj pitam slovenski, on pa vogrski odgovarja. Pa ma te etak pravim: »Ge sam te slovenski pitala, ti mi slovenski daj odgovor.«“

• *Zdaj pa cejlak druga tema. Bilau je večkrat, da si me za naše novine volo gor pozvala ali si me ovak opozorila na tau ali tisto. Kak je tau? Ti vse taprešteš, ka Porabje piše?*

„Sploj sam rada tejm novinar, kumaj čakam, naj je leko v roke vzemem. Kakša natura sam pa že, ge malo kritično tū gledam na vse, ka se tam piše pa kak se piše. Ne morem trpeti, če je kaj sploj lagvo napisano, istina, ka sam ge nej jezikoslovec.

Ge sam samo rada, če se tau našo narečje piše v novinaj pa naj se piše kak najlepše, kakoli ka znam, da mi vse ne znamo vöpovedati. Tau tū povejm, ka se mi sploj vidi, kak ti pišeš, kak piše Miki Roš pa Karči Holec. Gestejo pa v novinaj bole na visokom nivoji pisanja, tisto ge sploj ne razmejm, sploj pa nej cejlak knjižno, depa tak mislim, ka tisto ranč tak trbej, vej pa te novine ne štemo samo mi.“

• *Vsigdar sam rada bila, gda si ma zvala pa si tau ali tisto kritizejrala. Mabit je pa tau zatok tū, ka tak pravijo, ka prej slovenski v Porabji najlepše na G. Seniki gučijo. Ka ti od toga misliš?*

„Tau sam že čula pa mi, Gorenjesenčage, rejsan tak mislimo tū. Depa tau ne

znamenuje, da bi povejmo po števanovskom ali po sakalauskom dialekti nej lepau bilau, samo je ovak. Razmeti se pa razmejmo vsi če se škemo. Ge ne kritizejram etakšo. Bole takšo, ka bi se samo malo trbelo potrūditi pa bi takše napake nej bile. Dobro pa vejmo tau tū, ka je ležejše napamet vzeti kakšo napako, liki sam kaj napisati.“

• *S tejm, ka si ti napamet vzela, napamet gemleš, z napakami vred, ka ti držiš od Porabja?*

„Po mojem so dobre. Človek doste vse zvej, ka se godi z nami pa v drugi mestaj živeči Slovenci. Sploj je dobro, ka je mam. So naše. Novine so pa ovak lejpe, sploj pa če vse več barvni kejpov majo.“

I. Barber

Potovanje v Mariazell

V soboto, 7. avgusta so potovali ljudje iz Porabja v Mariazell. Pot je organizirala potovalna agencija iz Szombathelya. Ob sedmih jutraj je krenil autobus iz Monoštra. Imeli smo sončno vreme. Na meji pri Rábafüzesu smo morali precej čakati. Naša pot je vodila skozi Burgenland/Gradišansko. Peljali smo se po čudoviti pokrajini med hribi. Imeli smo vodičko, ki je med potjo vse razložila, kje se peljemo, zgovodino Avstrije in kaj vse si bomo ogledali v Mariazellu. Zelo prijazna je bila.

V Mariazell smo prispeli ob eni uri. Ogledali smo si okolico, tamkajšnje cerkev, ki je čudovita s svojimi freskami. V cerkvi je kip Ludvika Velikega in Henrika. Tu se nahaja še 6 kapel. Tri kapele na severni strani so dali sezidati madžarski dostojanstveniki. Od tu lahko gremo v zakladnico, kjer si lahko ogledamo kelihe, mašne obleke in sliko, katero je Ludvik Veliki našel neko jutro na svojih prsih. V sredini cerkve je kapela, kjer se nahaja čudoviti kip Marije.

Ogledali smo si še kapelo sv. Ladislava, kjer je bil pokopan József Mindszenty, potem kapelo Mihály, poleg katere najdemo tudi kostnico. Sem prinašajo kosti, ki jih izkopajo na pokopališču.

Šli smo tudi v kapelo svečk. Tu smo tudi mi prižgali sveče. Po vsem tem smo šli gor po hribčku si ogledat kapelo sv. Studenca, kjer teče zdravilni vrec. Potem smo šli po božji poti do hiše, kjer smo si lahko ogledali mehanični betlehem. To je bilo lepo in zanimivo.

Šli smo nazaj na glavni trg, kjer smo se dogovorili, da bo ob dveh maša. Do takrat smo imeli prosti čas, ko smo lahko kupovali majhna darila. Po maši smo šli na autobus in se odpeljali proti domu. Med potjo smo se ustavili pri enem jezeru. Tu smo se malo sprehajali, potem se peljali dalje. Okrog osmih zvečer smo prispeli v Monošter. Zelo lepo je minil ta dan.

Agneš Hanžek

OTROŠKI

Pripovejsti iz Črnoga lauga

Nad Črnim laugom je tri dni treskalo, grmelo in so lejale strejle, pa če li je nej bilo nin na nebi ednoga samoga maloga oblaka. Tri dni se je ta grmanca čula skur po cejljo našoj Zemleji, dapa niške je nej vedo, zakoj. Niške je nej vedo, ka so se čalejre pa čaralice trno svadili tam v Črnim laugi in je ta svaja vküper s čemerami naredla cejlo tou čüdo. Dapa po vsikšom deži, kak se pravi, zača sijati sunce. Tak je po trej dnevaj enjalo grmeti nad Črnim laugom to.

- Moram vas vse vküper le-pou prositi, ka mi odpistite mojo gizdavost. Če bi nej bila tak gizdava, bi se gvüšno nej tak vküper svadili, - je vse čalejre pa čaralice prosila s skunzami v očaj kralica Zarivana.

Tak je stala ta njigva prejdnja čaralica cejla žalostna pa mala kak kakši oskübleni vra-beu. Genola ji je naravnost vsikšo srce. Tak ji je genola, ka so njoj njeno gizdavost spoj nej mogli pa smeli za-meriti.

- Tou je pa ja nej nika takšoga, če je kralica gizdava. Vej se pa gizdavost šika vsikšoj kralici, - njoj je brisala skunze čaralica Zobata.

- Vej pa na tom svejti nega kralice, ka bi nej bila gizdava. Kaj takšoga svejti ške nej vido, - je zdignil glas čalejr Koulivrat.

- Ge bi ranč nje škeu meti kralice, ka je nej gizdava. Pa tak si brodim, ka niške ti v Črnim laugi neške meti nej-gizdave kralice, - je popravlala kralici Zarivani frizuro čaralica Čobasta.

- Ge jo pa mam rad takšo ali pa ovakšo, - je svoje povedo ške Zarivanin mauž, kral Vodislav.

In tak je nad Črnim laugom posijalo sunce. Sijalo je nad Črnim laugom ške po tistom, gda je Perün najbolje krepko pošikavo srebrne strejle

es pa ta po nebi. Tak se je nad Črnim laugom naredilo nouvo čüdo.

Lüstvo je pa sa-mo

gledalo, se čüdivalo in po tiuma spitalo, ka se tou godi. Med domanje lidi so pomalek prišli lidge od bole blüzik, po tistom pa ške ovi od bole daleč. In meli so kaj videti. Nad cejlo krajino so bili tisti žmetni sivi oblaki, iz šteri se je lejvo dež in na steri je Perün opravlo svoje delo. Samo tam nad Črnim laugom je bila luknja, skouzi stero je svejtilo sunce. Nikomi se je nej senjalo, ka je velko svajo vöminilo tisto nauvo spoštüvanje. Tou so nej vedli tisti včeni možakari pa ženske, ka vejo vse od vrejmena. Tak so tej metereologiji s cejljoga sveta samo z blejdim gledali ta v Črnim laug, küj pa so si brodili, ka so šenki ojdli v tiste velke šole, gde so se včili od vrejmena.

- Lidge so rejsan čüdni, - si je na glas brodo čalejr Potejgnimezavijo. *- Vej pa če si ne vejo ta raztumačiti, zakoj nam sije sunce, naj začajo vörvati, ka je tou ena velka čalerija in nika drugo nej.*

- Ka bi pa vörvali v čalerijo. Vej se pa za tak včene majo, ka tou nika ne morejo narediti, tou, ka bi začali vörvati v čalerijo, - njemi je tumačo čalejr Bodikaj.

Nad Črnim laugom pa je med lagvim vrejmenom ške tada-le sijalo sunce. Zgodilo pa se je ške kaj bole čüdnoga to. Zgodilo se je eno dvakrat, ka je tam kakšne pou vöre sijalo sunce ške po tistom, gda je že odišlo za brge.

- Tou je rejsan nej več mogo-üče, tou je rejsan nikša čalerija, - si je sam zase brodo krčmar iz Male vesi, iz stere se je najlpeš vidlo proti Črnim laugi. *- Dapa naj samo trpi ške dugo tou čüdo, pa četüdi je čalerija. Duže de tr-pelo, več lüdi de prišlo es k nam, več do geli in pili in več pejnzej pistijo v mojoj krčmej.*

Lidge so pa ojdli ške naprej. V krčmej so geli in pili, krčmar je pa rejsan meu vsikši den bole kusto bukso. Rejsan velko čüdo, zato ka je nigdar do toga mau nej emo ranč telko, ka bi si v svojoj krčmej kaj spiu, kak samo po tistom, če so njemi drugi nej plačali.

Milivoj Roš

Bila sem v Angliji

Poleti sem imela možnost, da sem lahko šla v Anglijo. Krstni botri, sestrična Hajni in njen prijatelj Tomaž so se odločili, da bodo obiskali sorodnike v Angliji. Tudi mene so vabili, naj grem z njimi. Veliko sem premišljevala. Nazadnje sem se odločila, da to priliko izrabim in bom šla z njimi. Dogovorili smo se, da bomo šli z avtom ter da bomo tam dva tedna. 4. avgusta zvečer ob šestih smo se odpravili na to dolgo pot. Peljali smo se preko Avstrije, Nemčije in Belgije. V ponedeljek dopoldan smo prišli v Bruselj. Tam smo se sprehajali na glavnem trgu in smo si ogledali mesto. Popoldne smo imeli karte za trajekt v Oostendu. Na trajekt smo v prtiličju pustili avto, mi smo pa šli višje. Od tam smo videli velikansko morje. Trajekt je plul dve uri. Ko smo prišli v pristanišče Dover, sta nas tam že čakala stric Jože Kondor in njegova hči Janett. Bili smo veseli, da smo srečno prišli v Anglijo.

Potem smo se peljali k Janett v Shobdon. Pot je trajala 5 ur. Zvečer ob 10. uri smo prispeli. Že so nas težko čakali. Moja sestrična Janett in njena družina, mož Stefan in sina Alex in Adam. Vsi so bili zelo veseli. Veliko smo se pogovarjali. Janettin oče je tudi bil z nami. Potem smo večerjali in šli spat, ker smo bili zelo utrujeni. Štiri dni smo preživel pri njih. V

torek smo se peljali v Gloucester. Tam smo si ogledali pristanišče in katedralo. Tukaj so snemali film Harry Potter. Naslednji dan smo šli v Hereford. Tudi tukaj smo bili v katedrali in v muzeju.

9. avgusta smo se napotili naprej, naj vidimo, kje živi stric mojega očeta, Jože Kondor. On stanuje v Chonleyni, poleg Manchestra. Zelo je bil vesel, da smo prišli k njemu. On vsako leto pride domov v Porabje, ko ima dopust. Zdaj je pa že upokojenec, zato je letos bil pri nas maja. Veliko smo pripovedovali, kako je pri njih. On lepo zna slovensko in rad govori slovensko. Zelo me je veselilo, da bomo en teden pri njih. Konec tedna smo se peljali v Blackpool. Tam smo si ogledali parado lovskih letal. Potem smo šli v muzej, kjer so ovekovene igralke, igralci, pevke, kraljevska družina in še druge pomembne osebe. To je bilo zelo zanimivo. Zvečer smo šli v luna park. Tam mi je bilo zelo všeč. V ponedeljek smo se peljali v Manchester. Tu se nahaja stadion Manchester Uniteda. Zelo velik je in lep.

Naslednji dan smo šli v mesto Preston. Tukaj smo si ogledali muzej in galerijo Harris. Zelo lepe slike in porcelani so razstavljeni. Tretji dan smo obiskali mesto Liverpool. Tu je muzej Beatlov. Tukaj smo si

ogledali pristanišče in dve katedrali. Dnevi so hitro minevali in smo se odločili, če smo že v Angliji, si moramo ogledati glavno mesto, London.

Zadnja dva dneva smo preživel v Londonu. Mnogo vse smo si ogledali v tem velikem mestu. Palača Buckingham je bila čudovita. Tukaj živi kraljica Elizabeta II. Ogledali smo si še Parladome, Big Ben, katedralo sv. Pavla in Westminster Abby. Popoldan smo šli čez most Tower. Ko smo prišli čez most, smo si ogledali Tower. Čas je hitro minil in morali smo se vrniti v hotel.

V nedeljo ob šestih smo imeli vozovnice za trajekt. Do te ure smo se morali pripeljati v pristanišče Dover. Spet nas je čakala dolga pot do Porabja. V ponedeljek zvečer ob sedmih smo se srečno pripeljali v Monošter. Vsi smo bili zelo utrujeni, ampak zelo veseli, da smo spet doma.

Hvala mojim krstnim botrom, posebno pa hčeri Hajni, da so mi zagotovili to možnost, da sem spoznala Anglijo. Zahvalim se tudi stricu Jožefu, njegovi hčeri Janett in njeni družini. Ne-pozabno doživetje bo meni ta pot in dva tedna, ki sem ju preživel pri njih.

Beata Bajzek
Gimnazija Monošter

Bili smo v Sopronu

S prijateljicami smo se odločile, da bomo od 4. do 6. julija odpotovale v Sopron, kjer so imeli festival Volt. Krenile smo v četrtek ob štirih in ob desetih smo pri-spele v Sopron. Potem smo poiskale prenočišče v mestnem središču. Soba je bila majhna, ampak imele smo tudi televizijo in tuš. Popoldne smo šle v restavracijo na pico. Popoldne smo šle v kamp, kjer je bil festival.

Poslušale smo koncert in se zelo dobro počutile. Naslednji dan dopoldne smo si ogledale mesto, sprehajale smo se po starem delu mesta. Popoldne smo se odpeljale z avtobusom na festival. Do poznega večera smo bile tam, zato smo se s tak-sijem vrnile na prenočišče, ker ni bilo več mestnega avtobusa. Naslednji dan smo dolgo spale in popoldan smo spet šle na festival. Z

jutranjim vlakom smo se odpeljale domov. Veseli me, da sem imela možnost iti na festival, ker sem se zelo dobro počutila in sem spoznala mnogo ljudi.

Reka Hirnök
Gimnazija
Monošter

MLAŠEČI

KAUT

Kultura je prvi korak povezovanja mest štirih regij

Preteklo leto so predstavniki štirih regij: Várpalote na Madžarskem, Marche v Italiji, Lavanttal v Avstriji in Koroške v Sloveniji ustanovili združenje mest oz. občin in ga poimenovali T.E.M.A. Povezovalo naj bi 40 občin. Ob nedavni otvoritvi likovne razstave v Koroški likovni galeriji Slovenj Gradec, z naslovom »Gradimo mostove«, je slovenjegraški župan Janez Komljanec poudaril, da je njen naslov tudi osnovno vodilo povezovanja mest štirih regij, spoznavanja navad in prijateljev ter gospodarskega sodelovanja. Trenutni predsednik združenja, podžupan Porto San Giorgio, Giancarlo Fermani vidi v teh pobudah (sofinansirane so s strani EU), nov način povezovanja Evrope s pomočjo lokalnih skupnosti in uresničevanja slogana »Evropa so ljudje«. Tudi madžarski predstavnik, župan Berhide, József Lajosfalvi verjame v nove »mostove«, saj so stiki med občinami že vzpostavljeni (sejmi, šport, izmenjave dijakov in srečanja učiteljev, zborovsko petje) in upa, da bo vse to ljudem kaj pripomoglo, kot tudi podžupan

Wolfsberga, Karlheinz Frauwallner.

Razstava prihaja iz italijanskega mesta Fermo, v drugi polovici oktobra se seli na Madžarsko v Várpaloto in

strijec Karel Schussler (1941) pa v tehniki tem-pere in kolaža prikazuje mostove in figure. Ob predstavitvi umetnikov in del je direktorica galerije Milena

novembra v avstrijski Wolfsberg. Umetniki so bili naključno izbrani, so predstavniki štirih generacij in samosvoji likovnih interpretacij. Italijan Sandro Trotti (1934) se predstavlja s portreti, tihožitji in krajnami in radoživimi barvami. Domačin Peter Hergold (1966) razstavlja enobarvne akvarele linij s krokiji figur otrok. Madžar Gábor Zongor (1953) se pretežno ukvarja z podrobnimi ilustracijami in s humorno napovedjo prihodnosti. Av-

Zlatar, vesela, da je prav umetnost prva povezovalka štirih regij, razmišljala tudi o funkcijah in simboliki mostov ter k temu povabila prisotne. Zasnovano razstavo sta opravila kustos tukajšnje galerije Jernej Kožar in Gernot Ragger iz Wolfsberga, ki je tudi oblikoval spremljajoči katalog, kjer so predstavljene štiri regije, izvajalci projekta »Gradimo mostove« in štiri umetniki z reprodukcijami slik.

Samo Šavc

NIKA ZA SMEJ...

Kokauš

Kokauš se je etnogauk na paut pritepla pa je nasrejši na pauti razkapala. No, nej je dolgo razkapala zatok, ka je po pauti prileto eden velki auto pa go je tavdaro. Kokauš eden cajt leži na pauti kak mrtva pa te za edno malo gor stane, se strausi pa etak kraljiva: »Ej, tau ja! Tau je pravi kokaut bio!«

Zvon

Dva ciganja sta se etnogauk šetala po vesi, pa gda sta k cirkvi prišla, je ranč zvonilo, podne je bilau. Te mladi etak pravi staromi: »Ti, ka misliš, kak so te strašno velki zvauntistoga ipa gor na tören sprajli!«

Starejši si zdaj malo glavau škrapa pa etak pravi: »Kak, kak. Vej pa ne misliš, ka etakši zvaun leko tak visko gor spravi stokoli.«

»No pa itak,« spita mladi, »kak je te tagor prišo?«

»Ti somar! Vej pa te so ga gor nesli, gda je ešče mali zvonec bio.«

Rojstni den

Juliška je etnogauk mejla rojstni den. Z možaum Jančinom sta te den lepau posvetila. Juliška je takšen obed naprajla pa takšo vino kúpila, ka je tau nej za povedati. Po obedu se je Janči vovtagüvo pri stauli, kröfko, kuco je pa si je tadala tau dobro vino nalejvo. Juliška je pa poglednila na kredenc pa vidla, kelko posauda geste nej zaprane. Žmetno, depa vcuj stane, ka posauda zapere. Janči ji pa zdaj etak

pravi: »Juliška, vej pa zdaj dūnok neš posauda prala ti, stero zdaj svetimo.«

Juliška je tak vesela gratala, mislila je, ka Janči zdaj gnauk tau tanapravi, ona si pa malo doj počine. Dobro je tau nej vözbrodila, gda Janči etak pravi: »Njak vragi tau posauda, vej go zranja tazapereš.«

Telefon

Peter je strašno škrlavi, vse špara, nigdar neske eden filer nej vöpstiti. Etnogauk je pri njem doma cingo telefon, Peter ga gor vzeme. Eden moški glas tak pravi Petri, ka je že dva mejseca dužan za telefon pa če ga ne plača, ma ga vözakapnejo. Peter pa etak v svoj telefon: »Gospaud, vi ste se strašno zmejšali, vej pa ge ranč nejмам telefona.«

I. Barber

Lastovica

Leko, ka sam zamūdila z mojim pisanjom. Šola se je začela že pred mejsecem. Vleti, štero je lepo in vroče bilo, mi je Kolarin Laci gnauk pravo: »Pridi, ka ti nika pokažem. Leko kej naređiš pa malo spišeš v Porabje, ka rad štem tvoje članke.« Spunila sam Laci-na željo, poglednola sam tou mesto, gde je lastovica naredila svojo gnezdece. V njem sta bile dve jajčici. Prauto večera sam leko fotografirala, ka so podnevi vötki tovrnjaki lejtali kak nauri in se je sirota lastovica bojala za svojo gnezdo.

Gde je tau gnezdo? Pri se-nički šoli, gde je spomin-ska plošča Jožefa Košiča. Na steni pri njej je mali venec. Notri v tem venci je lastovica imela svoje male.

Dotečas ka sam ponūcala moj film, je skoro gesen gratala. Deca pa ojd v šolo, naša fučka pa je s svojimi mladimi odletela na jug.

Vüpaismo, ka sprtolejt na zaj pridejo.

Moj stari oča so vsigdar veseli bili, če so se vrnile lastovice in gnezdile. »Tam, gde lastovice gnezdi jo je mir in blagoslov Božji.« Naj pri nas v šoli tō tak bode!

Vera Gašpar

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtlet

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Task:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.